

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ETAP 1: AKTYWACJA (działania w klasie i środowisku cyfrowym)

Cel: *wzbudzenie zaciekania, aktywizacja posiadanej wiedzy, wyzwalanie emocji.*

Wskazówka do realizacji aktywacji:

Nauczyciel/ nauczycielka moderując rozmowę, może także przywołać przykłady dóbr kultury, które udało się odzyskać, korzystając np. z opracowania Michaliny Perugi, *Skradzione, zaginione, ale odnalezione. Dzieła utracone w czasie II wojny światowej i ich niezwykle losy:* <https://niezlasztuka.net/o-sztuce/skradzone-zaginione-ale-odnalezione-dzieła-utracone-w-czasie-ii-wojny-swiatowej/> [dostęp:18.02.2023].

Mapę skojarzeń można przygotować w aplikacji <https://www.mentimeter.com/> [dostęp: 28.02.2023]. Instrukcja korzystania z aplikacji: <https://perceptiedukacja.pl/mentimeter-glosowanie-zbieranie-opinii/> [dostęp: 28.02.2023]. Uczennice i uczniowie wykonują to zadanie błyskawicznie na swoich telefonach (wystarczy podać kod numeryczny). Przykład efektu takiej aktywności w **Załączniku 5.**

„Analogowo” można wykorzystać metodę samoprzylepnych kartek i arkusza papieru lub – najbardziej tradycyjnie – zapisać wymieniane przez młodzież skojarzenia na tablicy.

WAŻNE:

Samodzielnie zbudowana **definicja**, w procesie indywidualnego przetwarzania informacji, jest oparta na zrozumieniu jej sensu i tym samym, lepiej zapamiętywana przez uczennice i uczniów.

Nauczycielka/nauczyciel powinien upewnić się, że uczennice i uczniowie właściwie dekodują **skrót UNESCO**. Można pokazać młodzieży stronę www.PolskiegoKomitetu.ds.UNESCO:

1. Przedstawienie uczniom i uczennicom pojęcia „krajobrazu kulturowego”.
2. Wyjaśnienie, na czym polega deszyfrowanie „krajobrazu kulturowego” podkreślenie rangi „ważnego patrzenia”, uruchamiania skojarzeń i poszukiwania nowych informacji pogłębiających konteksty i poszerzających wiedzę.
3. Omówienie strategii kształcenia wyprzedzającego (wyjaśnienie jak będziemy pracować, w jaki sposób i w jakim celu).
4. **Zaciekanie i wprowadzenie do tematu.**
Nauczyciel/nauczycielka prezentuje zdjęcia, na których przedstawione są zabytki zniszczone w wyniku walk zbrojnych i/ lub świadomych działań ekstremistycznych (**Załączniki 1-4.**) i zadaje młodzieży pytanie o wspólny mianownik tego zestawienia. W trakcie rozmowy uczennice i uczniowie powinni zauważyć, że prezentowane materiały ukazują przykłady świadomego zniszczenia zabytków kultury, które były istotne dla dorobku ludzkości.
5. Młodzież może podać inne przykłady takich strat dziedzictwa. Można również wcześniej zaprosić uczennice i uczniów do obejrzenia fabularnego filmu pt. „Obrońcy skarbów” 2014,(reż. George Clooney, dostępny m.in. na platformie Netflix) i uczynić go punktem wyjścia do rozmowy o startach dziedzictwa w czasach wojny i o bohaterstwie dla jego ochrony.
6. Nauczycielka/nauczyciel prezentuje dostępny online **KATALOG STRAT WOJENNYCH** (<http://dzialautracone.gov.pl/katalog-strat-wojennych> [14.02.2023]) i inicjuje rozmowę na temat różnorodności obiektów, które są w nim ujęte.
7. Młodzież w aplikacji <https://www.mentimeter.com/> zapisuje wszystkie skojarzenia z określeniem „dziedzictwo kulturowe”.
W oparciu o zaprezentowaną mapę skojarzeń (**Załącznik 5.**) i otrzymane materiały (**Załącznik 6.**) oraz własne poszukiwania w środowisku cyfrowym uczennice i uczniowie samodzielnie budują definicje tego pojęcia i prezentują ją koleżankom i kolegom.
8. Nauczyciel/nauczycielka podsumowuje prace uczennic i uczniów, dopowiadając informacje na temat zakresu i treści wyrażenia „dziedzictwo kulturowe” i wskazując kontekst terytorialny pojęcia (**Załącznik 7.**)
9. Podsumowaniem tej części zajęć jest praca z tekstem (**Załącznik 8.**) -uczennice i uczniowie realizują, we własnym tempie, poniższe zadania:
 - ✓ Posiłkując się definicją dziedzictwa kulturowego UNESCO oraz ustawą o zabytkach, wyjaśnij, co w świetle tych dokumentów oznacza pojęcie „dziedzictwo narodowe”.

<p>https://www.unesco.pl/ [dostęp:28.02.2023] i wyjaśnić czym zajmuje się Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO).</p> <p>Uwagi do realizacji: Zalety PORTFOLIO: Poczynione przez uczennice i uczniów notatki, opracowania pytań i poleceń, wypełnione karty pracy i itp. opracowania mogą być zebrane w indywidualnych (elektronicznych lub tradycyjnych) skoroszytach. Stają się wtedy narzędziem doskonalącym pracę własną uczennicy i ucznia; systematyzują organizację procesu zbierania materiałów oraz personalizują narzędzie uczenia się. Jednocześnie otwarta formuła portfolio pozwala na jego wykorzystanie na innych przedmiotach lub przy innych zagadnieniach. Multimedialna wersja portfolio jest łatwiejsza (i tańsza) w dystrybuowaniu i upowszechnianiu. Warto zachęcać młodzież do takiej formuły gromadzenia informacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Na podstawie swojej ostatniej wizyty w muzeum oraz materiałów w załączniku, wyjaśnij jaka jest rola muzeów w zakresie ochronie dziedzictwa kulturowego. ✓ Korzystając z dostępnych źródeł internetowych wymień obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, które znajdują się na terenie Polski. <p>10. Uczniowie i uczennice umieszczają swoje zadania w dedykowanemu temu celowi portfolio. Chętne osoby prezentują materiał na forum klasy.</p> <p>11. Nauczyciel/ nauczycielka prezentuje znaki graficzne służące identyfikacji dóbr kultury (Załącznik 9.) oraz podaje zadanie dla młodzieży:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Znajdź i sfotografuj w swojej miejscowości obiekty (2-3), które wyróżnione są Znakiem Błękitnej Tarczy. Jeżeli nie jest to możliwe, wyszukaj w Internecie kilka przykładów takich budynków. Podaj kilka cech wspólnych dla tak oznaczonych obiektów.
<p>Cel modułu: Wskazówka do realizacji Idea scenariusza opiera się na integracji zrozumienia tego, czym jest dziedzictwo kulturowe z wyjątkowym doświadczeniem poznania i przeżycia wystawy w Muzeum Narodowym w Poznaniu, która to dziedzictwo chroni. Uczennice i uczniowie, w pierwszej fazie zajęć definiują pojęcia związane z zagadnieniem dziedzictwa kulturowego, poznają lokalne i światowe dobra kulturowe, podejmują aktywności służące zrozumieniu, że to wspólny dorobek cywilizacyjny ludzkości. W kolejnych działaniach młodzież poznaje prawne regulacje związane z zabezpieczeniem dóbr kultury dla przyszłych pokoleń oraz uświadamia sobie zagrożenia, możliwości ich ograniczenia lub zapobiegania. Kontekstem zajęć jest wojna w Ukrainie i starania społeczności międzynarodowej mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego państwa zaatakowanego przez Rosję. Zajęcia łączą pozyskanie wiedzy przedmiotowej (plastyka, historia sztuki) i międzyprzedmiotowej ale przede wszystkim stwarzają możliwość waloryzacji elementarnych kwestii humanitarnych; formatują postawy patriotyczne i pacyfistyczne, propagują wartość dorobku ludzkości w kontrze do bestialstwa wojny w każdym z jej aspektów; afirmują solidarność i współdziałanie narodów przeciw przemocy i eksterminacji.</p>	<p>Cele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Umożliwienie uczennicom i uczniom zrozumienia sensu ochrony dziedzictwa kulturowego i potrzeby jego chronienia. 2. Zwiedzenie, poznanie i, w wyniku tego, zrozumienie idei wystawy czasowej zorganizowanej w Muzeum Narodowym w Poznaniu zatytułowanej „Idę w świat i trwam. Obrazy Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki”. 3. Poszerzenie świadomości historycznej i kulturowej młodzieży w kontekście definiowania, oznaczania i ochrony dziedzictwa kulturowego. 4. Poznanie w bezpośrednim doświadczeniu wizyty w Muzeum Narodowym w Poznaniu (lub pośrednio przez spacer wirtualny) sposobu ochrony dóbr kultury przez instytucję muzealną 5. Poznanie fragmentów aktów prawnych związanych z definiowaniem zabytku oraz roli muzeum w kwestii ochrony dziedzictwa kulturowego. 6. Pozyskanie informacji o życiu i twórczości Jacka Malczewskiego i jego związków z Poznaniem i Lwowem. 7. Zwiększenie umiejętności opisu, analizy i interpretacji porównawczej dzieła sztuki. 8. Kształtowanie postawy etycznego sprzeciwu wobec wojny. 9. Usprawnienie procesu wyszukiwania, selekcjonowania, opracowania i udostępniania materiałów źródłowych w formie portfolio.
<p>Sprawdzenie wiedzy bazowej uczniów.</p>	<p>Wprowadzenie do tematu w oparciu o dostępne materiały</p>

<p>Co już wiem?</p>	<p>źródłowe, opracowania analogowe i cyfrowe oraz przygotowane materiały (m.in. Bibliografia - Załącznik 17.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Wiem, co to jest dziedzictwo kulturowe.</i> ✓ <i>Rozróżniam dziedzictwo materialne i niematerialne.</i> ✓ <i>Rozumiem specyfikę dziedzictwa kulturowego w kontekście węższym (lokalne) i szerokim (globalne).</i> ✓ <i>Potrafię podać przykłady świadomych działań mających na celu ochronę, ale również zniszczenie dziedzictwa kulturowego danego kraju, społeczności, narodu.</i> ✓ <i>Definiuję pojęcie zabytek.</i> ✓ <i>Znam regulacje prawne związane z identyfikacją i ochroną dziedzictwa; wiem jakie sankcje grożą tym, którzy świadomie niszczą dziedzictwo kulturowe.</i> ✓ <i>Rozumiem międzynarodową i międzypokoleniową specyfikę wspólnotowego dorobku światowego dziedzictwa kultury i potrzebę jego ochrony i zabezpieczenia.</i>
<p>ETAP 2: PRZETWARZANIE (środowisko cyfrowe)</p>	
<p>Cel: analiza, synteza, przetwarzanie informacji i nadawanie im nowej formy. Wskazówki metodyczne:</p> <p>Uczniowie i uczennice mogą utrwalać zebrane informacje w różnorodnej formie, jednakże, ze względów opisanych powyżej, preferowane jest portfolio.</p> <p>Cel: Gromadzenie informacji przez uczniów, przygotowanie Po wyborze tematów do realizacji należy ustalić z uczniami i uczennicami kryteria zaliczenia zadania oraz określić ramy czasowe projektu.</p> <p>WAŻNE: Zasady pracy z filmem na lekcji: Aby funkcjonalnie i efektywnie metodycznie wykorzystać film na lekcji, należy odpowiedzieć na pytania: Po co? (w jakim celu/ jakie cele lekcji można zrealizować za pomocą filmu?) Kiedy? (w którym momencie lekcji należy go zaprezentować?) Jak? (całość czy fragment będzie najkorzystniejszym wyborem?). Taka refleksja pozwala zrealizować cele lekcji, a film lub jego fragment, stają się wartościowym narzędziem metodycznym. Podczas starannie zaplanowanej projekcji uczennice i uczniowie wychwytyją określone informacje (ujęte w karty pracy, polecenia, zadania, itp.), którymi dzielą się w czasie omawiania filmu lub po jego projekcji. Wartość merytoryczna i funkcjonalność dydaktyczna jest wtedy niepodważalna, a tok lekcji, urozmaicony przez lubiane i atrakcyjne dla młodzieży medium, ciekawszy.</p>	<p>Waszym zadaniem będzie zrozumienie istoty dziedzictwa kulturowego i mechanizmów umożliwiających jego ochronę. Będziecie mogli zobaczyć, w bezpośrednim lub pośrednim doświadczeniu (wirtualny spacer), w jaki sposób muzeum realizuje misję ochrony zabytków. Podczas wizyty w Muzeum Narodowym w Poznaniu, zwiedzicie nietypową i bardzo ważną wystawę zatytułowaną „<i>Idę w świat i trwam...</i>” Praca nad przygotowanymi dla Was zadaniami umożliwi Wam poznanie wystawy „od kuchni”; m.in. posłuchacie dyrektorów partnerskich muzeów, którzy wyjaśniają jej zamysł a także kuratora, aranżera i publiczność, która dzieli się swoimi wrażeniami po zwiedzeniu wystawy. Będzie to także wyjątkowa okazja do poznania największej kolekcji obrazów Jacka Malczewskiego zebranych w jednym muzeum oraz sposobność sprawdzenia i polepszenia umiejętności opisu dzieł sztuki.</p> <p><u>Praca może przebiegać indywidualnie lub grupowo, zależy to od koncepcji prowadzącej/prowadzącego i specyfiki grupy.</u></p> <p>ZADANA DO ZREALIZOWANIA</p> <p>I. Projekcja filmu <i>Wymazać Naród (Erase the Nation)</i>, reż. Tomasz Grzywaczewski, Narodowy Instytut Dziedzictwa: https://youtu.be/K8_uyckc6qE [dostęp:28.02.2023]. odpowiedzi na pytania, podsumowanie i wnioski.</p> <p>Polecenia do filmu (Załącznik 10.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wyjaśnij, jak rozumiesz tytuł filmu? ✓ Opisz wymienione w filmie sposoby „wymazywania narodu”. Kto i kiedy stosował podobne metody? ✓ Wytłumacz, w jaki sposób bezpowrotnie zniszczono prace

Dla porównania hipotetyczna trasa konwoju z obrazami Jacka Malczewskiego zaznaczona na załączonej mapie (**Załącznik 12.**).

**Uwagi do realizacji:
WAŻNE!**

Jeżeli nie jest możliwa bezpośrednia wizyta w MNP, można wykorzystać zdigitalizowaną formę oglądu wystawy:

1. Strona www MNP dotycząca wystawy: https://mnp.art.pl/wydarzenia_i_wystawy/ide-w-swiat-i-trwam-obrazy-jacka-malczewskiego-z-lwowskiej-narodowej-galerii-sztuki/ [dostęp:20.02.2023].
2. Wirtualny spacer: <https://www.skanowanie.xyz/mnp-malczewski> [dostęp:20.02.2023].
3. QR-kody do indywidualnego zwiedzenia: <https://mnp.art.pl/zwiedzanie-ze-smartfonem-ide-w-swiat-i-trwam-obrazy-jacka-malczewskiego-z-lwowskiej-narodowej-galerii-sztuki/> [dostęp:20.02.2023].

Marii Prymachenko (artystki ukraińskiej)? Wyjaśnij, dlaczego to zrobiono (odwołaj się do słów Ukrainek i Ukraińców występujących w filmie)?

- ✓ Jak, według bohaterów tego filmu, wygląda sytuacja dziedzictwa niematerialnego? Czy możliwe jest jego ocalenie?.
 - ✓ Jakie działania konkretnej pomocy międzynarodowej dla ochrony dziedzictw Ukrainy wymienione są w filmie?
 - ✓ Jakie przesłanie niesie film? Z jaką refleksją Cię zostawia?
 - ✓ Jako uzupełnienie informacji przeczytaj materiał Marii Piechowskiej, *Rosyjska agresja na Ukrainę a zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych: <https://www.pism.pl/publikacje/rosyjska-agresja-na-ukraine-a-zagrozenie-dla-dziedzictwa-kulturowego> [dostęp:28.02.2023].
- II. Projekcja i polecenia do filmu pt. **Wystawa „Idę w świat i trwam. Obrazy Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki”**: <https://youtu.be/S4YNqmVBVXc> [dostęp: 28.02.2023].
- ✓ Wyjaśnij, jak rozumiesz zwrot, którym posługuje się kurator wystawy: „ta wystawa jest o kruchości”?
 - ✓ Wystawa sprawia wrażenie nieukończonej (m.in.: obrazy są w skrzyniach, eksponowane na niewielkiej przestrzeni, brakuje standardowego katalogu). Jak taką aranżację wyjaśniają jej autorzy?
 - ✓ Kto zdecydował o wyborze artysty i obrazów i dlaczego przyjechały one do Poznania?
 - ✓ Przygotuj wizualizację trasy, którą przemierzył konwój z obrazami Jacka Malczewskiego z Lwowa do Poznania.
 - ✓ Wytłumacz, dlaczego dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu, Tomasz Łęcki mówi, o obrazach Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki: **„są jak uchodźcy”**.
 - ✓ Dlaczego i w jakim sensie, zarówno Taras Woźniak, dyrektor Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki, jak i Tomasz Łęcki, dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu, mówią o **wspólnym** dziedzictwie kulturowym?
 - ✓ Co czujesz słuchając o okolicznościach powstania wystawy?
- III. Wystawa w Muzeum Narodowym w Poznaniu: zwiedzanie niecodziennej ekspozycji; spotkanie z dziełami sztuki; porządkowanie wiedzy i emocji poprzez realizowanie polecenia wpisane w załączniku.
- 1. Identyfikacja wizualna i aranżacja wystawy (Załącznik 13.)**
- ✓ Przyjrzyj się uważnie plakatowi do wystawy *„Idę w świat i trwam. Obrazy Jacka Malczewskiego z Lwowskiej*

	<p>Narodowej Galerii Sztuki”</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wyjaśnij, w jaki sposób autor plakatu oddał wyjątkowy charakter wystawy i przywołał kontekst sytuacji, w której powstała. ✓ Zinterpretuj tytuł wystawy „<i>Idę w świat i trwam</i>” ... w nawiązaniu do wiersza Reinerja Marii Rilkego, z którego zaczerpnięty jest ten cytat (Załącznik 14.). ✓ Zaproponuj własny, alternatywny tytuł dla tej wystawy. ✓ Przygotuj listę pytań, które chciałbyś/chciałabyś zadać twórcom wystawy: aranżerowi Wojciechowi Luchowskiemu i kuratorowi Pawłowi Napierale. <p>2. Interpretacja porównawcza autoportretu poznańskiego i lwowskiego (Załącznik 15.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Podaj definicję autoportretu. ✓ Porównaj przywołane autoportrety Jacka Malczewskiego i wymień elementy wspólne dla obu przedstawień. ✓ Zinterpretuj symbole, które artysta umieścił na swoich autoportretach. ✓ Który z obrazów podoba się Tobie bardziej? Wyjaśnij, dlaczego. ✓ Do porównania możesz wykorzystać KARTĘ OPISU OBRAZU (Załącznik 16.)
<p>ETAP 3: SYSTEMATYZACJA (zajęcia w klasie)</p>	
<p><i>Cel: uporządkowanie wiedzy (strukturyzacja, powiązania) Warto zwrócić uwagę uczniów na istotne i nowe informacje, których się dowiedzieli.</i></p> <p>Uwagi do dyskusji: Nauczyciel/nauczycielka moderuje dyskusję.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekapitulacja – podsumowanie pracy Nauczyciel/nauczycielka przywołuje temat zajęć i prosi o swobodne odpowiedzi na pytania: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kto jest bohaterem wystawy w MNP? ✓ Czy obrazy mogą być uchodźcami, czy mogą być na emigracji? Co to znaczy w obecnej sytuacji politycznej i w kontekście poznańskiej wystawy obrazów Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Galerii Sztuki? ✓ Czy i w jakim sensie, zaprezentowane materiały filmowe, poszerzyły kontekst zrozumienia tematu? 2. Prezentacja rozwiązanych zadań – ogląd portfolio uczennic i uczniów. Uczniowie prezentują przygotowany materiał w klasie, udostępniają analizy porównawcze autoportretów Jacka Malczewskiego, dzielą się swoimi wrażeniami i refleksjami oraz prezentują opracowane portfolio w dedykowanym środowisku cyfrowym. 3. Uzupełnienie:- nauczycielka /nauczyciel zaprasza młodzież do dyskusji na poniższy temat: <i>„Mamy obowiązek chronić dziedzictwo kulturowe, będące świadectwem przeszłości, ale i nośnikiem pokoju dla przyszłości – oznajmiła Audrey Azoulay, dyrektor generalna UNESCO”.¹Jak rozumiesz te słowa? W jaki sposób dziedzictwo kulturowe może być „nośnikiem pokoju dla przyszłości”?</i>

¹ Cytat za MNP: https://mnp.art.pl/wydarzenia_i_wystawy/ide-w-swiat-i-trwam-obrazy-jacka-malczewskiego-z-lwowskiej-narodowej-galerii-sztuki/ [dostęp:28.02.2023].

ETAP 4: EWALUACJA (zajęcia)	
<p>Wskazówki metodyczne: Bardzo ważna jest analiza autooceny i zaangażowana, którą młodzież podaje w formie informacji zwrotnej. Nastoletni uczeń/uczennica, w pracy projektowej podejmuje decyzje, które nie tylko przekładają się na pozyskiwanie wiedzy przedmiotowej ale także na świadome samokształcenie i na budowanie indywidualnej drogi rozwoju. Tylko wtedy, kiedy uczeń/uczennica suwerennie decyduje o zakresie/ sposobie aktywności intelektualnej, ma szansę zmierzyć się z ryzykiem popełnienia błędu i ponieść jego ewentualne konsekwencje lub doświadczyć satysfakcji z trafności swojego wyboru. Wszystko to składa się na bezcenne osobiste doświadczenie młodego człowieka, które formatuje jego samodzielność i poczucie odpowiedzialności za własną naukę. Dlatego jak najczęściej należy stwarzać okazje do samodzielnych wyborów uczniowskich.</p>	<p>1. Informacja zwrotna uczniów: Odpowiedzi na pytania: ✓ Czego się dowiedziałem? ✓ Co mnie zaskoczyło w pracy nad tym tematem? ✓ Co zapamiętam? ✓ Co zrobiłbym inaczej i dlaczego?</p> <p>2. Zadanie kreatywne utrwalająca wiadomości. a) Zaprojektujcie, w dowolnej technice (np. rysunek, kolaż, program graficzny), plakat reklamujący poznańską wystawę. Uwzględnijcie jej specyfikę i wyjątkowe okoliczności powstania. Pamiętajcie, że plakat to forma graficzna, która łączy słowo i obraz, wykorzystuje metaforę i skojarzenia, działa przez zaskoczenie lub kontrast. . Zaprezentujcie swoje plakaty w przestrzeni szkolnej lub w wirtualnej galerii, dedykowanej temu zadaniu. b) Zadanie dodatkowe: Przygotujcie w dowolnej technice (do wyboru w formie plakatu/memu/komiksu) materiał reklamujący wartości i znaczenie dziedzictwa kulturowego.</p> <p>3. Informacja zwrotna nauczyciela Nauczyciel/nauczycielka dziękuje uczennicom i uczniom za zaangażowanie; omawia mocne i słabe strony realizowanych zadań; wskazuje obszary, w których uczniowie osiągnęli najlepsze rezultaty i te, nad którymi powinni pracować. W sposób opisowy odnosi się do ustalonych kryteriów zaliczenia zadania.</p>